

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Francisci Bonaldi Societatis Iesv Theologi, Divina
Ecclesiae Oeconomia**

Bonald, François

Coloniae, 1611

XIV. Quæ commoda & ornamenta Sacramentum Matrimonij Ecclesiæ
conferat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48916](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48916)

larium suorum incredulitas, ut bene notavit Euangelista, eum prohibere. Similiter etiam neque defectus in sacerdotibus erit, si quando collatis exteriorius sacramentis, interiorius virtutes & gratiã non conferant; sed in ipsius suscipientis indispositione, quod obstaculum ponit.

Quicumque ergo de manu sacerdotis sanctificari desiderant, semet ipsos prius bene disponant, tunc autem bene dispositos iudicauero, verum dolorem de offenso Deo conceperint, & firmum propositum, Deo de cætero non offendendi, fecerint.

CAPVT DECIMVM
QVARTVM.

Quæ commoda, & ornamenta sacramentum Matrimonij ecclesie conferat?

OMnium Sacramentorum vltimum ordine est Matrimonium: De cuius dignitate dicturis, hoc prius sine ullius rei melioris præiudicio superponere

ponendum est, ex testimonio scriptu-
 rz, ac Patrum constare, statum Virgi-
 nitatis, ac Viduitatis perfectiores es-
 se, & ad vitam spiritualem magis ac-
 commodatos, quam in matrimonium:
 Hinc S. Paulus, cum ipsemet virgo es-
 set, optabat etiam ceteros tales per-
 manere: & cum singulis statibus suis

1. Cor. 7.

fructus assignatur, centesimus Virgi-
 nitati, sexagesimus viduitati, trigesi-
 mus matrimonio tribuitur: Neque ab
 homine facta est hæc distributio; sed
 eam iustissimus, & æquissimus hono-
 rum ac coronarum distributor Chri-
 stus Iesus fecit. Palmam itaque & vi-
 ctoriam virginitati, privilegium ali-
 quod viduitati relinquamus; & Ma-
 trimonium nostrum legis nouæ poti-
 us cum illis matrimonialibus con-
 tractibus, quæ sub alijs legibus initi
 sunt, conferamus: in hac enim com-
 paratione victoriam obtinebit, & Nu-
 ptiz Christianorum, cæterorum ho-
 minum coniugijs absque vlla compa-
 ratione honorabiliores, digniores-
 que inuenientur.

Matth. 13.

Vide com-
 ment.

Pro cuius maiore intellectu notā-
 dum est, duobus potissimum modis
 matri-

Dignitas
 Matrimo-
 nij.

matrimonium posse accipi; primo
 est nature officium; secundo, ut est no-
 ua legis Sacramentum. Matrimonium
 primo modo sumptum, nihil aliud
 est, quam viri, femineque legitime in-
 ta coniunctio individuum vita socie-
 tatem adiunctam habens; atque ita
 ipso Deo in mundi prima origine
 institutum fuit, cum enim dixisset, *N-*
est bonum hominem esse solum: edificavit
Dominus Deus costam, quam tulerat de
Adam in mulierem; adduxitque eam ad
Adam: Dixitque Adam, Hoc nunc os
ossibus meis, & caro de carne mea: haec
cabitur virago, quia de viro sumpta
Quamobrem relinquet homo patrem
um, & matrem, & adhaerebit uxori
 Christus aut illud Sacramentum effecit
 cum dixit, *Quod Deus coniunxit, homo*
separet, ut scilicet significaret, mat-
 monium debere esse omnino indissol-
 ubile, signumque esse matrimonij spiritua-
 lis inter se, & suam Ecclesiam in ita; adeo
 ceteris Sacramentis Ecclesiasticis
 numerari: Hanc doctrinam ex SS. Pat-
 ribus, aliisque Conc. hausit Conc. Trid.
 Sess. 24. cum matrimonium in lege euangelica
 teribus connubijs per Christum gratia pra-

Genes. 2.

Math. 19.

Eccl. Trid.
Sess. 24.
cap. 1.

stet, meritò inter nouæ legis Sacramenta August. de
 annumerandū Patres nostri, Concilia, & fide & o.
 vniuersalis Ecclesia traditio semper do. per. 7. 7.
 cuerūt. Idēq; de Matrimonio insinuat
 Paulus, ita ad Ephes. scribēs, Sacramē- Ephes. 5.
 tum hoc magnum est; ego autem dico, in
 Christo & Ecclesia. Magnū Sacramentū
 in Ecclesia Christi est matrimonium
 Christianorū, absq; cōparatione ma-
 ius, quā vlla gētiliū cōnubia, aut Iudē-
 orū, etiā legis tēpore, cōiugia. Lauda-
 bile quidē erat Ethnicorū matrimo-
 niū, eo quod fornicationes & adulte-
 ria impediret, bonū prolis procura-
 ret, natosq; iā legitimè liberos cōmo-
 di⁹ enutritet. Eisdē quoq; de causis Iu-
 dæorū matrimonia suā laudē merebā-
 tur, & maximè quod ex stirpe A brahā,
 eiusmodi connubijs continuata, ipse
 Messias nasciturus erat: Nullo tamen
 modo hæc matrimonia ad Sacramēti
 dignitatē euecta fuere; nullā spiritua-
 lē gratiā cōtrahētibus cōtulere. Hinc
 videas quantū etiā apud primæuos il-
 los Iudæos, de statu suę pfectionis, ad
 q̄ Christ⁹ postliminio eā reuocauit, ex-
 ciderit. Nā cōtra primogeniā eius in-
 stitutionē, Polygamia, & vxorū plura-
 licas

licas

litas introducta est; & tandem etiam
 maritis ab vxoribus se per libellum
 repudij exonerandi potestas à Moysen
 facta est; quæ omnia Christus, mat-
 monium euangelicum instituens, reuocauit
 formauit: pluralitatem enim vxorum
 & polygamiam sustulit, cum matrimonium
 ad vnum & vnam, sicut in Genesi
 Adamum & Euam institutum fuit, haud
 duxit: Libellum verò repudij reuocauit
 uit, cum dixit, *Moyse ad duritiem cordi-
 dis vestri permisit vobis dimittere vxores
 vestras: ab initio autem non fuit ita
 Quicumque ergò vxorem suam dimiserit
 & aliam duxerit, Mechatur, & qui
 missam duxerit mechatur.* Quam ipsa
 legem Vas electionis Paulus ad Corin-
 rinthios scribens promulgauit, item in
 quasi iterato sanciuit, dum ait, *Ita mulier
 tem, qui matrimonio iuncti sunt precipue
 non ego sed Dominus, vxorem à viro
 discedere: quod si discesserit, manere
 ptam aut viro suo reconciliari: Et
 vxorem non dimittat.*

Si vero quidam quod, discipulus
 Christo, mihi obijciant dicentes, *Statutum
 ita est causa hominis cum vxore, non
 pedis nubere. Respondebo cum Christo,
 Sto, No-*

Genes. 2.

Matt. 19.

1. Cor. 7.

Matt. 19.

Non omnes capiunt verbum hoc; sed
 quibus datum est: Sunt enim eunuchi, qui
 de matris utero sic nati sunt; & sunt eu-
 nuchi, qui facti sunt ab hominibus; & sūt
 eunuchi, qui seipsos castrauerunt, propter
 regnum cœlorum: Qui potest capere ca-
 piat, quasi dicat, qui intelligit intelli-
 git, perpetuamque continentiam, quā
 haud impossibilem nouit, voueat: à
 matrimonio enim se abstinere pecu-
 tiem coliare Dei donum est, de quo Apосто-
 lus ait: Sed unusquisque proprium donū
 habet ex Deo; alius quidam sic, alius ve-
 dimiserit sic.

1. Cor. 7.

Illud tamen hoc loco notari ve-
 rimus, quod quamuis Christianorum
 ad matrimonium nonnullam difficulta-
 tem importet, propter subiectionem
 mulieris ad virum, suamque indisso-
 lubilitatem omnimodam: à multis ta-
 men molestijs eximitur, quæ passim
 in infidelium connubijs concurrunt:
 Et Gratia enim, quam coniugati in hoc
 sacramento consequuntur, vt docto-
 res docent, amorem coniugalem au-
 get, difficultates & amaritudines, quæ
 statum hunc consequuntur faciliat,
 & dulcescere facit, concupiscentiam

Effectus
Matrimo-
nij.

Chrysof.
Hom. 20.
in ep. ad
Ephes.

H refr.

refrænata, illicitos amores restringit, & vires
 maritum ad vxoris amorem inclinât. Nam
 & vt eam tanquam suam carnem trahat
 & vt inducit: vicissimque fæminæ prebent,
 suadet, vt maritum suum honoret, talem
 que tanquam Domino suo, ac cap subijc
 sublit, seruiatque. Si autem maxime
 pars coniugatorum quotidie contumaciter
 rium experiatur, scilicet pro auxilio &
 impedimētum, pro consolatione & valer
 stitiam, pro amore odium, pro vniuersi
 ne animorum dissidium, pro fide & sua
 iugali meretriciam leuitatem, pita va
 subiectione rebellionem, non non est
 quod Sacramentum accusent; sed & cu
 iguam suam deuotionem, & dispo
 tionem quam hoc Sacramentum has di
 cepturi attulerunt culpent: Vt enim
 matrimonium ritè, legitimeque cum
 trahatur multa sunt necessaria. ab ho

Nota

*Cõditiones
 ad Matri-
 monium
 requisitæ.*

In primis oportet inter tales per
 sonas contrahi quæ nullo iuris im
 dimento contrahere inter se pro
 bentur; deinde, vt ob eum finem
 quem institutum est ineatur, scilicet
 non tantum, vt carnis concupiscentiæ
 tix satisfiat; sed ob sobolem procre
 dam, & fornicationem aliosque g
 præ

estringi vires incontinentiæ actus vitandos:
 inclinamur Nam qui ad nuptias sola sensuali de-
 nem trahunt, inlectatione illecti conuolant, tantum
 ninæ peccat, ut gratiam aliquam Sacramen-
 noret, talem recipiant, ut potius diabolo se
 accipiant, & Dei indignationem in-
 maxime currant: Habemus hoc ex testimonio
 e cont. Angeli, ira Tobiam alloquentis, *Audi Tobia. 6.*
 o auxilium & ostendam tibi qui sunt quibus pra-
 tione ualere potest demonium: Hi namque qui
 pro uisum coniugium ita suscipiunt, ut Deum à se,
 fide & sua mente excludant; & sua libidini
 m, pta vacent, sicut equus & mulus quibus
 non est intellectus. Si quis ergo utiliter,
 t; sed & cum debito fructu Matrimonium
 & disponere parat, in hunc finem actiones su-
 tum las dirigat, in quem ab ipso instituen-
 te matrimonium directum fuit, &
 eque cum talibus contrahat, qui nullo iure
 ia. ab hoc contractu arcentur.

Arcentur autem multi, tam viri, Non c. 2. 3.
 quam foeminae, qui aut simpliciter, licet Ma-
 se pro aut inter se incapaces matrimonij trimoni.
 finem sunt; præ cæteris autem cauendi sunt
 , scilicet sacris ordinibus initiati, Religiosi,
 cupis moniales, & quisquis votum perpe-
 proce- tuæ continentiae emisit. Neque enim 1. Cor. 7.
 sique g. prætextu eius quod ait Apostolus Me-
 ni.

H 2 lius

Ambr. ad Virg. laps. cap. 7. *lius est nubere quam vri;* liberum putent vota frangere: Non enim loquitur Apostolus, qui voti castitiam rei erant; sed illis quibus liberum adhuc erat coniugari, aut cælibes manere. His autem, qui perpetua stituti se deuouerant, vota sua im- re iubet, ac alia via ignem carnis concupiscentiæ extinguere, quomodo multi etiam Religionem faci- & fecerunt.

Reges con- iugatorū.

1. Cor. 7.

Maritati itaque & vxorati in iugio suo pacifice perseuerent, ne uicem coniugali debito defraudent nisi sorte ex consensu ad tempus orationi vacent, sicut docet Apostolus. Religiosi autem, & qui continentiam uouerunt, spiritualibus suis ptijs contenti sint, & sponso suo Christo datam fidem seruent, promissaque impleant. Dico autem non & viduis, cum eodem Apostolo, est illis, si sic permaneant: Coniugati enim tribulationes carnis plurimas patiuntur, in diuinis seruitijs, & curis distrahuntur in cultura animæ impediuntur; nam ut idem ait, *vos sine sollicitudine esse: Qui sine*

est sollicitus est, qua Domini sunt, quomodo placeat Deo: Qui autem cum uxore est sollicitus est, qua sunt mundi, quomodo placeat uxori, & diuisus est. Et mulier inuupta, & virgo cogitat, qua Domini sunt, ut sit sancta corpore & spiritu: Quae autem nupta est cogitat, qua sunt mundi, quomodo placeat viro. Quibus verbis vas electionis, & Apostolorum post Petrum maximus, graphicè cœlibatus priuilegia depingit: Sed nos ad cōiugatos, qui Apostolica præcepta implere tenentur redeamus: Viris dicit Paulus, *Viris diligite uxores vestras, sicut & Christus dilexit ecclesiam, foeminis autem, Mulieres viris suis subditæ sint sicut Domino: quoniam vir caput est mulieris, sicut Christus caput est Ecclesiae.*

Ephes. 5.

Hasque speciatim intruens S. Petrus, ait, *Similiter & mulieres subditæ sint viris suis; ut & si qui non credunt verbo per mulierum conuersationem sine verbo lucrifiant; considerantes in timore castam conuersationem vestram: Quarum non sit extrinsecus capillatura aut circumdatio auri, aut indumenti vestimentorum cultus: Sed qui absconditus est cordis homo, in incorruptibilitate*

1. Petri. 3.

H 3 quieti,

quieti, & modesti spiritus, qui est in
 spectu Dei locuples. Sic enim aliqua
 & sancta mulieres sperantes in Dom
 ornabant se subiecta proprijs viri
 cut Sara obediebat Abraha Dominu
 um vocans. Et Paulus ad Titum
 bens ait, Adolescentulas docenda
 se, Ut viros suos ament, filios suos
 gant prudentes, castas, sobrias, dom
 ram habentes, benignas, subditas viri
 is, ut non blasphemetur verbum De
 si dicat, Ne fides, religioq̄ae Chris
 na, quæ Matrimonium verum ac
 gnum Sacramentum reputat, ab
 micis suis contemnatur, si vider
 Christianos in matrimonio malè
 nimes, aut discordes viuent.

Atque hæc sunt leges, quas coniu
 tis duo Apostolorum Principes
 mulgarunt; ex quibus vnusquisque
 cile intelligat, qualem se coniugiu
 exhibere teneatur: Ac felices quide
 illi, qui eas seruant ad amissim, ac
 ab omni diuini huius Sacramenti
 adulterium, aut aliam immundit
 violatione abstinent, Nam de adu
 rio benè dixit Iob: Hoc nefas est &
 quitas maxima: Ignis est vsque ad per
 tionem

Peccatum
 adulterij.
 Job. 31.

tionem deuorans, & omnia eradicans
 genimina. Adulteri enim Sacramen-
 tum matrimonij profanantes sacrile-
 gium designant, & compari suo iniu-
 riam irrogantes, maximam iniustitiã
 committunt; & corpus omniaque sua
 bona hoc vnico peccato insumentes,
 se grauissimis pænis, tam huius, quam
 futuræ vitæ obnoxios reddunt. Res ip-
 sa quotidiana experientia, & passim
 obuijs exemplis adeò manifesta est,
 vt longiore probatione non egeat: Si
 tamen aliqua exempla desideres, pau-
 cis habe. Legimus in vitâ S. Stanislai,
 Boleslaum Poloniae Regem, cuiusdã
 pellicis amore quasi dementatum, di-
 uinitus maximo pudore ac dedecore
 affectũ: quotquot enim ex concubina
 illa liberos suscipiebat, ij omnes de-
 formes, monstrosi, & trementes nas-
 cebantur, imò succrescente ætate ipsi,
 totaque eorum posteritas in meram
 stultitiam, amentiamque deuoluebã-
 tur. Item refert S. Gregor. quendam
 nomine Curialem, commissio cum ea,
 quam de Baptismatis fonte suscepe-
 rat, incesto, post septimam à factõ die
 diuinitus morte subitanea punitum

Penatius.

*Greg. l. 4.
 Dial. c. 31.*

A 4

fuisse;

fuisse; cumque cadaver terræ mandatum esset, vehementissimum ignem sepulchrum inuasisset, nec cessasset nec corpus, omniaque quæ ibi erant sumpsisset: & Tane leue esset, igne corporali cadaver absorberi, nisi in super corpus & anima adulteri perpetua gehennæ flammis addicta fuisset. nam ut inquit Apostolus, *Neque fornicarij, neque idolis seruientes, neque adulteri neque molles, &c. regnum Dei percipiant. Quid ergo? ibunt in ignem eternum, qui Diabolo, illisque parati sunt. Neque enim inter hæc duo ullum medium, pro ijs, qui ad perfectum rationis usum peruenerunt, inueniri potest. Exemplum vultis? Referat Petrus Damianus, Iuenculæ cuidam matrisque parente orbatae dubium inter matrem, utrumnam parentum imitaretur, patrem ne qui castam vitam exegerat; an matrem, quæ incontinenti ac lubricè vixerat. Dum autem in dubio angitur spiritu abreptam, & extasim factam patrem suum locum mentis, pulcherrimoque perpetua lætitia, ac iucunditate fruenter conspexisse; matrem verò in loco horribili*

2. Cor. 6.

Petr. Damian.
Cardin.

ribili, terrorisq̄ue pleno æternas pœ-
nas, ac cruciatus sustinentem vidisse.
Ex quibus facilè quis felicem eorum,
qui conjugalem fidem seruarunt fi-
nem; & infelicem eorum, qui eam vi-
olarunt, exitumprehendet; ideoq̄;
exemplis multiplicandis diutius non
inhærebo, si paucula de mutua paren-
tum, ac filiorum obligatione subiun-
xero.

Coniugati itaque, & parentes, qui
bus proles largitus est Deus, tenentur
eas educare, instruere, & de futuris
bonis, medijsue providere: Naturalis
ratio dicitur primum; docet Sapiens
secundum, cum ait *Filij tibi sunt erudi
illos, & curua illos à pueritia illorum: fi-
lia tibi sunt serua corpus illarum*; Tertium
ex iplo Apostolo habemus, qui in-
quit, *Nec enim debent filij. parentibus
thesaurizare sed parentes filijs.*

Oportet itaque, ut parentes suos fi-
lios nutriant, eosq̄ue iuxta conditio-
nem sui status, remota superfluitate,
vestiant, in cultu diuino instituant;
scientiam, artemne aliquam, qua ec-
cupentur honestè, doceant, aut saltè
doceri faciunt; in quem finem seli-

H s

gendi

*Obligatio
nes paren-
tum erga
filios.*

Ecclesi. 7.

2. Cor. 12.

gendi sunt doctrina, & pietate præ-
 tes magistri, qui eos tam exem-
 quam verbo, ad omnem honestate
 erudiant, delinquentes absque velo
 mentio: i iurgio, aut maledicto cor-
 gant. Qui verò filios suos institue
 negligunt, aut vitia eorum diffin-
 lant, se & proles suas perdunt. Exe-
 pla passim sunt obuia? Vnum He-
 summum veteris legis sacerdotem
 tuemini; Hic filiorum suorum Oph-
 & Phinees nequissima scelera audis
 corripuit quidem; sed pro atrocitate
 rei, non satis acriter obiurgavit, &
 iuste vindicavit; ideoque aduersus
 vtrosque iratus Deus, filios Philis-
 norum gladio interemit; parentes
 verò euerfa sella, ac rupta ceruice
 terræ affixit. O verè tremendam,
 negligentibus parentibus timendam
 punitionem. Quod ad prouisionem
 quam parentes, iuxta dictum Aposto-
 licum facere tenentur spectat; Scien-
 dum est non obligari parentes, vt
 lijs suis amplos redditus relinquamus
 aut maximos honores pro ijs ambiamus
 sed sufficere, vt secundum conditio-
 nis suæ exigentiam, ijs de honesto ve-

1. Reg. 2.
 & seqq.

Quousque
 tenentur
 parentes
 filijs pro-
 uidere.

Et, aut modo honestè eum acquiren-
di prouideant. Sunt nonnulli paren-
tes, qui filiorum causa, neque noctem,
neque diem sine cura & sollicitudine
transigunt, adeo pertinaciter diuitias
persequuntur, & superbè honores
ambiunt, vt scilicet filij sui opibus af-
fluant, & mundi huius dignitatibus
exornentur; qua quidem sua inutili
sollicitudine, & importuna cura sibi
damnationem pariunt: posteris autè
suis ad eandem viam seruiūt. Nam, vt
quidam pius Doctor aduertit, multi
parentes filijs suis agros, terrenasque
possessions; pauci cælum procurant:
Atque vtinam proh dolor filios suos
recta in cælum contendentes, à virtu-
tis tramite non diuerterent: Noue-
rint autem tales Matrimonij Sacra-
mentum institutum esse, non solum
vt homines, sed Ecclesiæ filij multi-
plicentur, cælumque bonis, ac probis;
non infernus repleatur. In hunc igitur
finem debent parentes suas proles
educare, seque fortunatissimos existi-
mare, si contingat Deum eos ad pecu-
liare suum seruitium euocare, aut ad
specialem quandam sortem, hæredi-

H 6 tatem

Chrysof.

tatem ne adoptare.

**Obligatio-
nes filiorū
erga pa-
rentes.**

**Exod. 20.
Matth. 15.
Marc. 7.
Ephes. 6.
Coloss. 3.**

Filij autem tenentur parentes suos honorare, illisque in omnibus, quae diuinæ legi non contrariantur obedire, & tempore necessitatis, & maxime in senectute, omni ope adesse, ac merito suas vices rependere. Docet hoc non solum natura exemplo ciconiarum, & leonum; nam, ut naturales Philosophi referunt, parentum senio confecti sedulam curam gerunt, ac de quaestione præda sollicitè eos alunt: & licet nobis hoc naturæ exemplum deficere sufficere deberet diuinæ legis præceptum quod ait, *Honora patrem tuum & matrem tuam ut sis longeuus super terram.* Et S. Paulum dicere, *Filij obedite parentibus vestris in Domino; hoc enim iustum est, & est mandatum primum in promissione; ut benè tibi sit, & sis longeuus super terram.* Neque difficile erit filijs hanc erga parentes suos reuerentiam in se excitare, si animi cōsiderent, quantas molestias in educatione, institutione, & prouisione parentum sui pertulerint: multo que facilius hic reuerentialis amor in Christianorum cordibus exardescet, qui

memor

meminisse debeat, se non solum à parentibus suis corporaliter generatos sed etiam per Baptismum renatos esse, hoc ipsum enim beneficiorum omnium, ut vidimus, maximum parentum cura possident, cuius valor, neque dignè æstimari, neque iustè remunerari vllò corporali obsequio possit. Hęc itaque filij considerent, horum contemplatione ad honerandum parentes, ijsque seruiendum seipso exstimulent; exemplum Christi habent, qui subditus fuit parentibus suis, Mariæ matri, & Iosepho nutritio patri, ad annos plurimos.

Luc. 2.

Habetis itaque quodnam sit Christianorum matrimonium; quæ sit eius excellentia super cætera connubia; quomodo sanctè cõtrahi debeat; quibus obsequijs maritus vxorem, vxor maritum præuenire debeat; quam curam ac sollicitudinem parentes filijs, quem honorem & obedientiam filij parentibus impendere oporteat.

Conclusio.

De singulis quoque Ecclesiæ sacramentis, quomodo ea Dominus noster, & Redemptor Iesus Christus ad filios familiæ suæ generandos, confirmandos,

H 7

MURR

nutriendos, sacrificandos, muniendos
 negandos, ac multiplicandos instituen-
 dos. Quid ergo post intellectam omnium
 horum diuinorum mysteriorum vir-
 tutem, & excellentiam restat, quae
 ut summam Institutoris sapientiae
 laudemus ac admiremur; infinitae
 largitoris bonitatem agnoscamus
 grataque mente recolamus. Ab his
 ueribus Paganis, & gentilibus exclu-
 dentur; ijs qui sub lege aliquando fuerunt
 aut etiam modo sunt, paria privilegia
 non conceduntur; Haeretici & schi-
 smatici his gratijs seipso priuant,
 indignos reddunt.

Laudamus itaque o dulcissime Iesu
 diuinam tuam sapientiam, qua sacra-
 menta naturae nostrae corruptae ita co-
 moda & proportionata instituit
 amplectimur bonitatem, qua ea no-
 bis tam liberaliter communicasti; to-
 toque insuper corde gratias agimus
 quod nos Ecclesiae tuae partes, ac mem-
 bra effeceris: De caetero omnipotentis
 Maiestatem nostrae supplicantes, quate-
 nus intellectum nostrum illuminare
 dignetur; ut intelligat voluntatem ac-
 cendere, ut amet dona tua spiritualia
 gratias

gratiasque quæ mediantibus sacra-
mentis nobis communicantur, vt mo-
dò dicendum est.

CAPVT DECIMUM
QVINTVM.

*De singulari eminentia, ac mirandis
effectis gratia iustificantis,
qua per sacramenta
confertur.*

QVod inquit Psalmista, *Omnia glo-
ria filia regis ab intus*, perinde est,
ac si dicat, omnis pulchritudo animæ
iustæ, quæ est filiæ Dei Regis, & Domi-
ni Dominantium, à gratia, virtutibus,
alijsque donis interioribus procedit.
atque ita hunc locum passim expo-
sitores interpretantur; de quo gratiæ,
ac virtutum ornamento nobis agen-
dum erit, vt gloria & interior pul-
chritudo animæ in charitate, & amo-
re Dei viuentis, luculenter pateat.
Concludimus autem cum Doctoribus
Ecclesiæ sacrisque concilijs, gratiam
iustificantem nihil aliud esse, quam
diuinam aliquam qualitatem, & lumē
quoddam, ac splendor, qui offuscata,

Psalm. 44

*Vide Ians-
sen. sup.
Psalm.*

*D. Thom.
prima se-
cunda qu.
100. a. 4.
Cōc. Trid.
sess. 6. c. 6.*

AUC